

1 Een tussenstand van onderwijsgeografisch onderzoek

Wat weten we over het aardrijkskundeonderwijs? Hoe sluit het aan bij de beelden die leerlingen in hun hoofd hebben? Welk venster op de wereld bieden de schoolboeken? Wat werkt goed en wat niet als je leerlingen iets wil leren? Kun je geografisch besef toetsen en hoe doe je dat dan? Hoe leid je goede aardrijkskundeleraars op?

Vreemd eigenlijk dat er in Nederland geen overzicht is van verricht en lopend onderzoek over het aardrijkskundeonderwijs. Natuurlijk zijn er wel allerlei onderzoekspublicaties in boeken en tijdschriften. Maar niet samengebracht in een bundel, zoals dat internationaal af en toe gebeurt, zie bijvoorbeeld het *International Handbook on Geographical Education* (Gerber, 2003). Dat betekent dat leraren (in opleiding) en lerarenopleiders zelf moeten proberen overzicht te krijgen van wat er over het aardrijkskundeonderwijs in Nederland onderzocht is. Dat valt niet mee. Vandaar dit boek. Een eerste tussenstand van onderzoek over het aardrijkskundeonderwijs, niets meer en niets minder.

Een boek over onderwijsgeografisch onderzoek. Onderwijsgeografie is het vak dat zich bezig houdt met het ontsluiten van geografische kennis voor het onderwijs (Hoekveld, 1969). Onderwijsgeografisch onderzoek richt zich dus op de vraag hoe dat in de praktijk verloopt en verbeterd kan worden. Het gaat over de keuze van vakinhouden en vakdidactische strategieën. Van der Vaart (2001) merkt op dat de Nederlandse onderwijsgeografie meer aandacht toont voor geografisch denken en vaardigheden dan voor inhoud. 'Door het onderwijsgeografisch accent op het 'hoe' van de geografie is het debat over het 'wat' verstomd. En het is juist dit inhoudelijk debat, dat ook de academische geografie bij het schoolvak had kunnen betrekken'.

Dit boekje is een bundeling van onderzoek dat door onderwijsgeografische onderzoekers onlangs is afgerond of dat nog loopt. Het bestaat uit 11 bijdragen. We vroegen een aantal promovendi kort te

vertellen waar ze mee bezig zijn en wat ze al ontdekt hebben. Daarnaast zijn er bijdragen van masterstudenten, leraren, lerarenopleiders en onderzoekers. Het is een boeiend geheel geworden.

Bij boeken die verschillende bijdragen bundelen is er altijd de vraag naar de rode draad. Elke auteur schrijft immers over zijn of haar eigen onderzoek. Wat de verschillende bijdragen in dit boek bindt, is de zoektocht naar een antwoord op de vraag hoe de kwaliteit van het aardrijkskundeonderwijs verbeterd kan worden. Dat kan uiteraard vanuit verschillende invalshoeken worden aangepakt. Het boek zoomt dus in op meer dan één thema.

Zijn dit de belangrijkste onderzoeksverhalen over het aardrijkskundeonderwijs anno 2012? Wie zal het zeggen? Het is een selectief en bepaald geen uitputtend overzicht. Ook hebben wij geen onderzoek gedaan onder experts om te komen tot een selectie van de beste onderzoeksverhalen. Maar oordeelt u zelf.

Wij horen graag uw reacties. En mocht u zelf een interessante onderzoeksbijdrage over het aardrijkskundeonderwijs hebben, laat het ons weten. Want onderzoek is nooit af. We willen graag verder werken aan de ontsluiting van kennis om het aardrijkskundeonderwijs te verbeteren. Dit boek is tot stand gekomen in het kader van het Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken mede dankzij een subsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Wij wensen u veel leesplezier met deze eerste onderwijsgeografische onderzoeksbundel!

Joop van der Schee & Tine Béneker

Literatuur:

Gerber, R. (Ed.) (2003). *International Handbook on Geographical Education*. Dordrecht: Kluwer.

Hoekveld, G. (1969). Zoeken naar inhoud en grenzen van het onderwijsgeografisch bezig zijn. *Geografisch Tijdschrift* III (4), 334-344.

Vaart, R. van der (2001). *Kiezen en delen. Beschouwingen over de inhoud van het schoolvak aardrijkskunde*. Utrecht: Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht.